

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΑΣ

ΕΝΟΧΟΙ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΑ

(Τυπώθηκε στο «*Αστυ*» της Παρασκευής, σελίδα 1, στήλη 7).

Ζήτημα της ημέρας κατάντησε ο έρωτας του *Θοδωρίδη* και της *Κυβέλης*—του *Κώστα* *Θοδωρίδη*, του έξοχου νέου, του προικισμένου με όλα τα ψυχικά χαρίσματα, και της *Κυβέλης* *Μυράτ*, της όμορφης και εξακουσμένης θεατρίνας της *Νέας Σκηνης*. Τα δυο παιδιά—γιατί παιδιά είναι κι οι δυο τους—αγαπηθήκανε και φύγανε μαζί την *Κυριακή* βράδι, για την *Ευρώπη*, αφήνοντας πίσω τους, μαζί με τα δυο μωρά της *Κυβέλης*, ένα θόρυβο δημοσιογραφικό άσυνειθιστο, μια κουτσομπολιά αδιάντροπη, ένα ξεσπάσμα της κοινωνίας μας όχι και τόσο τρανταχτικό.

Γράφαν, γράφουν και θα γράφουν. Το ζήτημα σηκώνει νερό. τραβάει πεντάρες και οι φημερίδες κολληθήκανε σ'α στερέδια πάνου του. Ο *Σταθόπουλος* μάλιστα τους έκαμε κι άγνωσμα στην «*Ακρόπολη*», τους άγνωστοποίησε δηλ., ο φίλος μου ο *Σταθόπουλος* που ίσια ίσια δεν έπρεπε λέξη να γράψει, γιατί είναι φίλος και του *Θοδωρίδη* και της *Κυβέλης*, φίλος στενός και τω δυνάωνε, τόσο φίλος ώστε να μην του επιτρέπεται να μιλήσει αλλά να κάθεται σ'άν και μ'ας παράμερα και να παρακολουθεί με λύπη το ξετύλιγμα του δράματου. Ο *Σταθόπουλος* είναι δημοσιογράφος μά είναι κι άντρας και σε μερικές περιπτώσεις ο άντρας σκοτώνει το δημοσιογράφο. Του είπαν να γράψει και δεν είχε την παληκαριά ναρνηθεί. Τόσο το χειρότερο γι'αυτόνε. Δω κι εμπρός θα τρέμει κανείς νάν του πει μυστικό μήπως και γίνει καμιά μέρα, άλλ *Θοδωρίδη*, άγνωσμα. Κ'είχε δικιο κάποιος φίλος που ένα βράδι, όταν παινεύονταν ο *Σταθόπουλος* πως ξέρε να θάφτει τ'ά ξένα μυστικά, του παρατήρησε γελώντας:

—Ναι, μά ξέρεις να θάφτεις κι εκείνους που σ'τά λένε!...

Και γά σήμερα που θάφτει το *Θοδωρίδη* και την *Κυβέλη*, τους δυο φίλους του. Σ'όλη αυτή την υπόθεση υπάρχει βέβαια κάπιο σκάνταλο κοινωνικό, μά το σκάνταλο δεν είναι η άπαγωγή της *Κυβέλης*, το σκάνταλο είναι το άγνωσμα του *Σταθόπουλου*.

Η *Κυβέλη* αγαπήσε ένα νέο κι έφυγε μαζί του. Γιατί τον αγαπήσε κι αν έπρεπε νάν τον αγαπήσει, θάν το όπτε μοναχοί σας. Έδώ θα ξετυλιχτούν ξανά τα γεγονότα, ιδιαιτητικά γεγονότα κι όχι τ'ά φανταστικά, κι απ'αυτά θα ξεπηδήσει μοναχό του το συμπέρασμα. Το σπουδαιότερο για μένα και για μερικούς άλλους φίλους μου είναι όχι γιατί αγαπήσε η *Κυβέλη*, αλλά γιατί την αγαπήσε ο *Θοδωρίδης*. Κι άπανου σ'αυτό το γιατί στηρίζεται όλο το δράμα κι όλος ο θόρυβος που τριγύρω του γίνεται.

Άρχη λοιπόν του παρκαμυθίου 'Ο άντρας της *Κυβέλης* είχε τή μανία—ας μη πούμε, α θέλετε, και καλλιτεχνική μανία—να δημιουργήσει γύρω στη γυναίκα του *Αυλή*. Τέτιες *Αυλές* υπάρχουν τρεις τέσσερις στη *Άθήνα* κι αποτελούνται από μια κυρία κι από πέντε δέκα νέους που θαμάζουν ή φλερτάρουν την κυρία και που περιποιούνται αναγκαστικά και τον κύριο. Δεύτερο φουστάνι δέ γίνεται δεχτό στις τέτιες *Αυλές*. Κ'έτσι βλέπουμε καμιά φορά σ'έν περιπάτο ή σ'τά θέατρα ή σ'ά άλλα κοσμικά κέντρα την κυρία, τον κύριο και τους πέντε δέκα τρίτους μαζί. Ο κύριος ίσως να καμαρώνει που η γυναίκα του έχει τόσους θαμαστές, ή κυρία ίσως να σιχαίνεται μέσα της τον κύριο πούναι τόσο καλός, τόσο πολύ καλός, και οι τρίτοι ίσως να τους κοροϊδεύουν τους δυο, ίσως και να κοροϊδεύονται από τους δυο της. Η *Αυλή* καμιά φορά διαλύεται ήσυχα ή συχα, καμιά φορά τελιώνει και σε οικογενειακά δράματα—αν τύχει να ξεγλυστρίσει άθελα ή κυρία σ'έν κατήφορο που της έτοιμασε ο άντρας της, ή αν ανάμεσα στους *Αυλικούς* βρεθεί και κανένας που δεν του άρzie να κοροϊδεύεται.

Τέτια *Αυλή* είχε και η *Κυβέλη* και στην *Αυλή* τραβήχτηκε, δέ θέλω να πω με ποιόν τρόπο, κι ο *Θοδωρίδης*. Ένας άθροπος σ'έν τον *Κώστα*, δλωσιόλου ξεχωριστός, με χαραχτήρα διαμαντένιο, με μόρφωση δυνατή, με φερσίματα όχι ψευτοαριστοκρατικά, αλλά αδομάτως ευγενικά, αν μπορεί νάν το πει κανείς έτσι, ένας άθροπος λοιπόν τέτιος, προικισμένος με τόσα ψυχικά χαρίσματα, που λατρεύεται από τους φίλους του δεν μπορούσε παρά ναγαπηθεί κι από την *Κυβέλη*. Γιατ'η χαριτωμένη αυτή κουκλίτσα της *Νέας Σκηνης* έδειξε με την τέτια προτίμησή της πως ξέρε να ξεχωρίζει, να διαλέγει, να τραβιέται από την έσωτερική όμορφιά, από το «μέσα πλούτος». Κι αυτό εξαγνίζει κι άνουώνει την *Κυβέ-*

λη. Όσο κι αν καταδικάσει κανείς τή μάννα που έφισε τα δυο παιδάκια της, τόσο θαμάζει τή γυναίκα που ξέρε να διαλέξει.

Ψέματα πως ο *Θοδωρίδης* την πολιορκήσε στενά με τον έρωτα του, ψέματα πως ο *Θοδωρίδης* τή θαμπωσε με τους παραδες που ξόδευε για χάρη της. Ο *Σταθόπουλος* τ'ά ξέρε αυτά κι ο *Σταθόπουλος* έπρεπε να μην τ'ά γράψει. Ξέρε πως άλλοι το πολιορκούσανε στενότερα το φτωχό κορίτσι, ξέρε πως άλλοι ξοδεύανε όχι διπλά αλλά χιλιάδιπλα από το *Θοδωρίδη*. Μά η *Κυβέλη* δεν είναι απ'τι γυναίκοι που ζιππάζονται με τ'ά ερωτικά σαλιαρίσματα και που θαμπώνονται με τους παραδες. Η *Κυβέλη* βύθισε τή ματιζ της βαθύτερα, δλόισα στην ψυχή του διαλεχτού της, και η ψυχή είναι που την ζιππασε και που τή θαμπωσε.

Τι έκαμε η *Κυβέλη* μόλις πείστηκε πως αγαπάει το *Θοδωρίδη*; Σκέφτηκε πρώτα πρώτα, σ'έν τίμια γυναίκα που είταν και που είναι, πως δεν έπρεπε ναπατήσει τον άντρα της. Και του τόπε. Μάλιστα, του τόπε. «*Άγαπώ το Θοδωρίδη*» του είπε. Είπε την *Άλήθεια*. Μά τί άλλο από την *Άλήθεια* είναι η *Τιμή*; Μπορούσε κι αυτή αξιόλογα, σ'έν τόσες άλλες, νάν το κρύψει από τον άντρα της, να ζει ήσυχα σ'έν σπιτάκι της, να χεροκρατείται σ'έν θέατρό της και να περνά εϋτυχισμένες στιγμές με τον καλό της. Η κοινωνία θάν την έχτιμούσε τότε. Τέτια έχτίμηση όμως δεν την ήθελε η *Κυβέλη*, τή σιχαίνονταν, και την πέταξε κατ'αμουτρα της κοινωνίας. «*Ηθελε να μείνει τίμια γυναίκα κι έμεινε*», *Άλ-λιώτικα* θάτανε κι αυτή μια μοιχαλίδα κοινή σ'έν τόσες άλλες, και τέτια ποτέ δέ θάν τή αγαπούσε ο *Θοδωρίδης*.

Αυτό το ξέρω πολύ καλά. Ο *Θοδωρίδης* που δεν είναι καθόλου διαχυτικός, που τρομάζει να του βγάλεις από το στόμα του με το τσιγγέλι μισή λέξη, σ'αυτό το ζήτημα γινότανε φλύαρος. «*Την αγαπώ γιατί φέρθηκε έτσι τίμια με τον άντρα της*». Τίποτ' άλλο δεν έλεγε, μά για τον *Κώστα* τ'ά λίγ'αυτά λόγια είτανε φλυαρία άκρατητη. Ο τίμιος άντρας, ο σκεπτικός, ο υπολογίζοντας με μαθηματική ακρίβεια την κάθε πράξη του και το κάθε κίνημά του, μοναχά έτσι μπορούσε ναγαπήσει. Και η τίμια γυναίκα μοναχά από τέτιον άντρα της άξιζε ναγαπηθεί.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

Η ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ ΣΤΟ ΛΑΡΥΓΓΑ

Μερικά κεφάλαια από ένα καινούριο βιβλίο «*ΤΟ ΧΤΙΚΙΟ*»

Το Μάη του 1905 η λαρυγγολογική εταιρία της *Λόντρας* έτοιμασε μια μεγάλη γιορτή για την εκατοχρονιά του *M. Garcia*. Παράσημα σημαντικά του στάλθηκαν από το βασιλέα της *Ισπανίας* και *Άγγλίας* κι ο μεγάλος χορηγός *Κάιζερ* δεν έμεινε πίσω απ'όλα τ'ά μέρη του κόσμου οι λαρυγγολόγοι και του τραγουδιού οι τεχνίτες έστειλαν έπιτροπές να συχαρούνε το γέρο *Garcia* το *maestro di bel canto* και τον έφεδρέτη του καθρέφτη που μ'ας έδειξε ζωντανό και κινάμενο το λάρυγγα. Κι ο γέρο *Garcia* όρθός μ'όλα του τ'ά εκατό έβλεπε στο

καθρεφτάκι του μέσα της άθανασίας τον πρώτον αιώνα.

Ο *Manuel Garcia* δάσκαλος του τραγουδιού είχε από καιρό την ιδέα να ιδεί το λάρυγγα να βγάλει τή φωνή. Πολλές φορές το είχε δοκιμάσει δίχως να το κατορθώσει, όταν άξαφνα περιπατώντας μια μέρα στο *Port Royal*, στο *Παρίσι*, παρουσιάστηκε εμπρός του η έφεδρή του έτοιμασμένη σ'ένα δράμα· ένα μικρό καθρεφτάκι βαθιά μέσα τω λαιμό κι ένας άλλος καθρέφτης δέ από τ'άνοιχτο στόμα να φωτίζει εκείνο. Απ'το *Port Royal* όλοίσινα στού *Charièrre* το μαγαζί. Εκεί βρίσκει ένα καθρεφτάκι με μακρύ χερούλι που ένας δοντίστης είχε πρό χρόνια παραγγείλει μά δεν πήγε να το πάρει. Από του *Charièrre* ίσια σπίτι, βουτά τ'α καθρεφτάκι στο ζεστό νερό για να μην άχνίζεται, το σκουπίζει, το βάζει βαθιά σ'έν λαιμό του ίσια πάνω απ'το λάρυγγα· μ'ένα καθρέφτη του χεριού φέρνει και ρίχνει το φως στο καθρεφτάκι και βλέπει σ'έν καθρέφτη που κρατούσε σ'έν χέρι το λάρυγγα του να καθρεφτίζεται. Μετά την πρώτη χαρά και συγκίνηση μελετά τ'ά όσα είχε πρό καιρό σ'έν νού. Και μετά ένα χρόνο το 1855 παρουσιάζει σ'έν *Βασ. εταιρία* της *Λόντρας* τή μελέτη του (φυσιολογική

εξέταση της ανθρώπινης φωνής).

Οι τραγουδιστές είναι σ'έν τ'ά πουλιά· όπως εκείνα, κελαϊδούνε, μά σ'έν κι εκείνα δέ ξέρουν το πώς» είχε πει ο περίφημος φυσιολόγος *Zohann Müller* που είχε λαμπρά μελετήσει τ'ά φυσιολογικά της φωνής με πειράματα σ'έν νεκρό λάρυγγα, μά δεν κατόρθωσε να ιδεί το λάρυγγα ζωντανό, κλόμα κι αφού ο *Garcia* δημοσίεψε τή μέθοδό του.

Ο τραγουδιστής κατάφερε πολύ εύκολα σ'έν έαυτό του εκείνο που τόσο δυσκόλεψε τον έξοχο φυσιολόγο και τόσους άλλους. Το κατάφερε γιατί η τέχνη του τραγουδιού του είχε έτοιμάσει τ'ά όργανα σ'έν πειθαρχία. Και μάλιστα η έπιτυχία έφτις με την πρώτη φορά έδειξε πως η μέθοδος του *Garcia* όπως το λέγει κλόλας ο ίδιος από καιρό είταν η σωστή. Ο *Garcia* όχι μόνο σ'έν έαυτό του, αλλά και σ'άλλους πέτυχε· μά κι οι άλλοι άφτοι είταν άνθρωποι με λάρυγγα μαθημένο απ'το τραγούδι. Πόσο σήμαινε το λαρυγγοσκόπιο όχι μόνο για τή φυσιολογία, αλλά και για τή τέχνη μας, τή γιαντρική, τόνωσε νωρίς ο *Garcia* και παρακίνησε γιατρούς στο *Παρίσι* το *Mandl* και το *Segond* να καταπιαστούνε τή δουλιά. Από δω ξεκίνησε η τέχνη η λαρυγγοσκοπική μά δεν είναι έδω ο τόπος

Περσότερα δὲ χρειάζονται. Τὸ εἰδύλλιο ἢ ἡ τραγωδία ξετυλίγεται καὶ δὲν ξέρουμε πότε καὶ πῶς θὰ τελειώσει. Οὔτε ὁ Θεοδώριδης οὔτε ἡ Κυδὲλη εἶναι ἔνοχοι. Αὐτοὶ εἶναι τὰ θύματα. Οἱ ἔνοχοι εἶναι ἄλλοι, εἶναι πολλοί, εἶναι ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ οἱ φίλοι, οἱ περίφημοι φίλοι, αἰσθηματικοὶ Γαλεότοι καὶ Γαλεότοι πραγματικοί, πού βοηθήσανε τὰ πράματα νὰ φτάσουνε στὴν ἀπαγωγὴ καὶ πού σήμερα σκολιάζουν τὴν πράξη καὶ σφίγγουνε, θλιμένοι τάχα, τὸ χέρι τοῦ σύζυγου. Θῆμα εἶναι καὶ ὁ καημένος ὁ Μυράτ. Ἴσως θῆμα τοῦ πεπρωμένου κι αὐτός.

Ἀπὸ ὅλη ὁμῶς αὕτὴ τὴν ἱστορία ξεπηδάει μεγάλη ἡρώισσα ἡ Κυδὲλη. "Οὐχὶ μονάχα γιατί ἔτσι τίμια διαχειρίστηκε τὸν ἔρωτα τῆς, ἀλλὰ καὶ γιατί ἔδωσε ἕνα γερό μαθηματὸν τοὺς ἄντρες πού φιλοδοξοῦνε νὰ σχηματίσουνε τριγύρω στὶς γυναῖκες τοὺς Ἀδελφούς. Οἱ τέτιοι ἄντρες μοιάζουνε σὰ νὰ λένε στὶς γυναῖκες τους:

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ γκνηθῶ ἀπὸ σένα. Σοὺ φέρνω ἄλλους καὶ διάλεξε.

Κι ὅταν ἡ κυρία διαλέγει, οἱ τέτιοι ἄντρες δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα νὰ θυμώσουν, οὔτε νὰ ξαφνιαστούνται, παρὰ πρέπει μονάχα νὰ κρίνουν ἐν ἡ ἐκλογῇ τῆς κυρίας εἴταν καλὴ ἢ κακὴ. Ψυχρὸς κι ἀμερόληπτος κριτικὸς μονάχα αὐτός ὁ ρόλος ταιριάζει σὲ τέτοιους σύζυγους.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Υ. Γ. Χάρηκα πού διάβασα μιὰ τίμια δήλωσι τοῦ Σταθόπουλου στὴν «Ἀκρόπολη» τῆς Πέμπτης. Ὁ Σταθόπουλος δικαιολογεῖται πῶς ἀναγκάστηκε νὰ γράφει τὸ ἀνάγνωσμα γιὰ νὰ σώσει τοὺς φίλους του ἀπὸ τίς ψευτιές καὶ τίς συκοφαντίας τῶν ἐφημερίδων, ἀφοῦ πέντε (Θεοῦλη μου!) ἀναγνώσματα ἐτοιμαζόντουσαν, ἀπὸ διαφόρους Ἀθηναίους ἀναγνωματογράφους, νὰ φορτωθοῦνε στὴ ράχη τοῦ Θεοδώριδου. Ἔτσι κάπως ἡ θέση τοῦ Σταθόπουλου πύει νάναί τόσο δύσκολη, ὅσο δείχτηκε ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἐπειτα καὶ τἀναγνώσμα τῆς «Ἀκρόπολης» εἶναι ἀρκετὰ καλογραμμένο καὶ διαβάζεται μ' ἐνδιαφέρον ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον. Ἐνα μεγάλο ἐλαφρυντικὸ κι αὐτό, καθὼς λέν οἱ δικηγόροι, γιὰ τὸ Σταθόπουλο.

Δ. Τ.

ΣΤΙΧΑΚΙΑ

1.

Οἱ θύμισες πού φέρνουνε χαρὰ καὶ θλίψη ἀντάμα
Κάνουν ἀπὸ τὰ μάτια μου δάκρυ φωτιὰ νὰ πέφτει
Κι ὅλες τοῦ κόσμου οἱ ὁμορφιές τριγύρω μου, ἕνα θάμα
Ἰσκιος περνοῦν καὶ σβένδυνται σὲ μαγικὸ καθρέφτη.

2.

Τὰ μάτια σου φωτίζουνε τὸ μάθρο νοῦ μου ἀκόμα
Ἀκόμα κι ἂν ἐσθύσανε κ' εἶναι βαθεῖα στὸ χῶμα
Καὶ στὴν καρδιά μου ἀφέδγατο τὸ γέλιο σου βροντᾷ.
Μνήμα σου τούτῃ δέφτερο καὶ μιὰ παρηγοριά.

3.

Μέσ' στὴ γυνοπωριάτικη βραδιά πού περπατῶ
Τὸ φεγγαράκι χαίρουμαι, τὰ φύλλα τὰ πεσμένα,
Γιατὶ λαμπρὰ νεκρικὴ τὴ λάμψη του θαρρῶ
Καὶ εἶναι τίς ἐλπίδες μου θυμίζουνε σὲ μένα.

ΕΙΔΥΛΛΙΑ

1.

Βοῆχει καὶ πέρα στὴ σπηλιά δὲν πᾶει, σὰν λογαριάζει
Ἐκεῖ πῶς ἔδαν' ὁ πιστικὸς, πού πάντα τὴν πειράζει.
Ὁ ἄσκημακώρης χαίρεται νὰ σκάξῃ ἢ βοσκοπούλα.
Κάλλιο νὰ πῇ τὸν Ἀη—Ἀιά, νάνεβη στὴν κορφοῦλα.
Μὰ ἔαφνου, ὅ,τι φοβότανε, μέσ' στὸ μικρὸ ξωκλήσι
Καρτέρι λὲς ὁ πονηρὸς τῆς κόρης εἶχε στήση.

2.

Τῆς κόρης ἀπὸ τὴ βροχὴ νερὸ τὸ ρούχο στάζει.
Καὶ στὸ ξωκλήσι ὁ πιστικὸς γι' ἀπὸ φωτιὰ τοιμάζει
Καὶ συνταβλίζει μὲ χαρὰ κι ὅλο ξυλάκια βάνει.
Κι ἡ τόση καλοσύνη του, σὰν πιδ ὁμορφὸ τὸν κάνει.
Στεγνώνσανε τὰ ρούχα τῆς μὲ τῆς φωτιᾶς τὴν πύρα
Μὰ μέσα τῆς καὶ στὴν καρδιά νοιώθει σωτὴρ πλημμύρα.

3.

Νερὸ κατέβασε πολύ. Πῶς νὰ διαβῇ τὸ ρέμα
Ψέμα πῶς ξέρει τὴν πορὶά, πῶς δὲ ροδᾶται ψέμα.
— Ἐλα, τῆς λέει, μὴ ντρίπεςσι, στὰ γέρια νὰ σὲ πάρω
Γιὰ σένα ἐγὼ θὰ πιάσω καὶ μὲ τὸν ἴδιο Χάρη—
Καὶ σκύβοντας τὴν ἄρπαξεν ὁ πιστικὸς στὸν ὦμο
Κι ἡ κόρη νοιώθει ξαφνικὰ χαρὰ μαζὶ καὶ τρόμο.

4.

Τὸ γέλιο κόπη κι ἄλλαξε τῆς ὀψης τῆς τὸ χρῶμα
Στὸ ρέμα ἔζηλ τὸ νερὸ τῆς φέρνει, λίγο ἀκόμα
Νὰ πῇ, λιγοψύχης, ἄχ, τὰ μάτια δὲν ἰνέγει,
Γιὰ μιὰ στιγμὴ τάχειλι τῆς τοῦ νοῦ τάχειλι σμίγει.
Καὶ φέβγοντας πρὸς τὸ χωριὸ, φλόγα κρυφὴ τὴν καίει,
Ἀννογέται τὸ φίλι τοῦ πιστικοῦ καὶ κλαίει.

Τρυγητὴς 1906.

ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. Α. ΣΙΓΑΝΟ

Τὸ «Νέον Πνεῦμα» δὲ μᾶρψε καιρὸ καὶ τόπο
νὰ σὰς ἀπαντήσω ἀμέσως ἐστὶ περασμένο φύλλο τοῦ
«Νουμῆ» κ' ἐκρυψά τὴν ὁρεξή μου γιὰ τὸ σημερινό.
Ἀλλὰ τί νὰ σὰς πῶ! τὴν ἐκρυψά τόσο καλὰ, πού
ἐπιτέλους τὴν ἔχασα. Σὰς συμβαίνει αὐτὸ καμμιὰ
φορὰ; Ἐμὲν συχνά... Καὶ τώρα θὰ μοῦ ἦταν τόσο
κουραστικὸ, πού θὰ καταντοῦσε ἀδύνατο, νὰ ξανα-
γυρίσω γιὰ τρίτη φορὰ στὸ «21», νὰ ξαναθυμῶ
λεπτομέρειες καὶ νὰ σὰς δείξω πόσο ἔχετε ἄδικο.
Προτιμῶ νὰ μιλήσω λίγο γιὰ σὰς, καὶ υποθέτω πῶς
αὐτὸ εἶνε πιὸ εὐχάριστο καὶ γιὰ τοὺς δύο μας.

Καὶ σεις δὲν εἰσθε δὲ ἀπὸ κείνους πού μπορεῖ
κανεὶς νὰ μὴ σὰς ἀπαντήσῃ! Ἀνάμεσα ἐστὺς τό-
σους κριτικούς γρήγορα πήρατε μιὰ θέση ξεχωριστή,
ὅχι μόνο γιὰ τὴν εὐλικρίνεια καὶ τὸ θάρρος τῆς γνώ-
μης σας, ἀλλὰ προπάντων γιὰ τὴν προσπάθεια πού
κάνετε πάντα νὰ τὴν δικαιολογήτε καὶ νὰ τὴν ἀπο-
δείχτετε. Καὶ μάθησι ἔχετε, καὶ φυσικὸ γούστο
καὶ καλὴ προαίρεσι. Ἄν καμμιὰ φορὰ πέφτετε ἔ-
ξω, αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κάνῃ! Εἰσθε πολὺ νέος ἀκόμα,
— ἂν δὲ σφάλλω, ἐστὴν ἡλικία εἶμαι διπλὸς ἀπὸ
σὰς, — καὶ φυσικὰ σὰς λείπει κάπως ἡ πείρα, τὸ μέ-
τρο, κ' ἐκεῖνο τὸ κάτι πού οἱ κουτόφραγκοι τὸ λένε
τάκι. Ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ θέλετε, σὰς παρασέρνει
συχνὰ ὁ ἰνθουσιζμός ἢ ἡ ἀγανάκτησι σὲ παράλο-
γες ὑπερβολές. Εἰρετέ, παραδείγματος χάριν, πῶς
μοῦ ἀπαντᾶτε γιὰ τὸ «21»; Ἀπαράλλαχτα σὰ νὰ
εἶχα 'πῇ ἐγὼ πῶς εἶνε τουλάχιστο οἱ «Πέρσαι» τοῦ
Δισχύλου! Μὴ ὅλα 'κεῖνα πού λέτε, πραγματικῶς,
δείχτετε πῶς τέτοιο θὰ τὸ ἠθέλατε σεις, κ' ἐπειδὴ
δὲν εἶνε τόσο μεγάλο, τὸ κτυπάτε. Ἐνῶ ἂν ὠμολο-
γούσατε ἐκεῖνο πού εἰσθε πρόθυμος νὰ ὁμολογήσετε,
— δηλαδή πῶς ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ ἄλλα, — γιατί ἐστὶ
εἰδός του, καὶ ἐστὶν τεχνολογία του καὶ ἐστὶν μον-
τέλο του εἶνε κάλλιστο, — ποῖός ξέρει! μπορεῖ νὰ
βρισκόμαστε σύμφωνοι κι' ἀπ' τὴν ἀρχή.

Γενικῶς δείχτετε πολὺ μεγάλη αὐστηρότητα
ὅταν κρίνετε. Εἶνε χαρακτηριστικὸ αὐτὸ τῶν νέων
καὶ τῶν... γέρων. Θὰ ἔλεγα πῶς μόνο οἱ μεσοκοποὶ
ἔχουν τὸ προτέρημα τῆς ἀκριβοδικίας, ἂν δὲν ἐκιν-
δύνενα νὰ κάμω ἔτσι ἕναν ἀστεῖον Πίνακα κριτικῆς
ἡλικίας.... Προτιμῶ νὰ παραδεχθῶ γι' ἀγάπη σας
πῶς κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τὸ μέσον ὅρο καὶ πῶς εἶτε ἀπὸ

νὰ μπούμε σὲ καθέκαστα· εἴπαμε μόνο λίγα ἱστορικά
γιὰ νὰ προσθέσουμε πῶς τὸ καθρεφτάκι πού μᾶς
δείχνει τὸ λάρυγγα στὴν ταχτική του ζωῇ, ν' ἀνα-
σάινει, νὰ φωνάζει, νὰ τραγουδεῖ, τὸ ἴδιο μᾶς δείχνει
καὶ τὰ ὅσα μπορεῖ νὰ πάθει, καὶ μᾶς βοηθεῖ νὰ γι-
ατρέβουμε πολλὰ πολὺ περισσότερα παρὰ πρὶν.

Ἀπὸ αἰῶνες μελετιούνταν ἡ φυματίωση μὲ ζήλο
ἀπ' τοὺς μεγαλύτερους γι�τροὺς. Στὸν περασμένο
αἰῶνα, μάλιστα ἀπὸ τὰ μέσα του κ' ἐδῶ, ἀρκετὰ
ζητήματα ἀρχισαν νὰ ξεκαθαρίζουν. Τὸ λάρυγγα
σκόπι στὸν ἴδιο καιρὸ ἐρχεται νὰ φέξῃ ἐν ἀπ' τὰ
σπουδαιότερα ὄργανα τῆς ἀναπνοῆς· ξεχωρίζει τόσες
ἄλλες πάθησες πού τίς πέρνανε γιὰ φθίση· δείχνει
τίς τόσες καὶ τόσες μορφές πού πέρνει ἡ φυματίωση
στὸ λάρυγγα. Ὅσο γιὰ τὴν θεραπείαν στὰ πρῶτα χρό-
νια καμμιὰ μεγάλη ἐπίδρασι δὲ βλέπουμε. Στὸ πε-
ρασμένο αἰῶνα τίς ἀρχὲς ὁ μέγας Κλινικὸς Laen-
poc (1823) εἰδείζε πῶς τὴ φθίση, τίς καταστροφές,
τὴ φθορὰ στὰ πνεμόνια τίς φέρναν τὰ φυμάτια μὲ τὸ
λιώσιμό τους. Μετὰ λίγα χρόνια ὁ Virchow ἀπο-
δείχνει πῶς τὰ ἴδια γίνονται καὶ στὸ λάρυγγα
(onkologie 1864).

Μ' ὅλα ἄφτα οἱ παλιές ἰδέες γιὰ καιρὸ ἀκόμα
κυριαρχοῦν. Ὁ Louis λέγει πῶς τὸ φλέμα πού

ἀνεβαίνει ἀπ' τὰ πνεμόνια, ἀπὸ εἶναι πού φέρνει
τὰ ἔλκη, τίς πληγές στὸ λάρυγγα, ὅχι τὰ φυμά-
τια.

Ἐπειτα τοῦ Rokitsansky τὸ κύρος στὰ μέσα
τοῦ περασμένου αἰῶνα εἶταν ἀκόμα μεγάλο. Ὁ
Rokitsansky ἔλεγε πῶς πρὶν πάθει κανεὶς εἶχε
μέσα του τὴν προδιάθεσι· προδιάθεσι, ὅχι ἔτσι ἀό-
ριστη, γενικὴ, ἀλλὰ ἰδιαίτερη καὶ ὁρισμένη ὀργα-
νικὴ προετοιμασι. Μιὰ δυσαναλογία, δηλαδή σημαν-
τικὴ ἀναμεταξύ τὰ δύο κυριώτερα ὄργανα τοῦ στή-
θους, καρδιά πολὺ μικρὴ, πνεμόνια μεγάλα. Τὴ δυ-
σαναλογία τούτῃ τὰ ὄργανα θὰ τὴν εἶχαν ἀπὸ κα-
ταβολῆς τους. Σὲ τέτια συμπεράσματα ἔφτανε ὁ
Rokitsansky μὲ τίς ἀνατεμοπαθολογικὰς του με-
λέτες· εἶχε μεγάλη ἐπίδρασι ἡ γνώμη του στὸν και-
ρὸ τῆς.

Πολλὰ θάρρητα δὲν εἰδὲν βέβαια ἰδέες τέτιες.
Καὶ μολοντούτο πολλοὶ γι�τροὶ προσπαθοῦσαν ν'
ἀλαφρύνουν τὰ βάσανα τῶν φθισικῶν μὲ τοπικὲς थे-
ραπείες στὸ λάρυγγα ὅταν ἔξαφνα στὰ 1865 τὰ πει-
ράματα τοῦ Villemain σὺν ἑνὰς ἀνεμοστρόβιλος
φέρνουν ἀληθινὴ ἀναστάτωση στὸν ἐπιστημονικὸ κό-
σμο. Ὁ Villemain κατορθώνει νὰ μεταδώσῃ τὴ
φυματίωση.

Τὰ πειράματα τοῦ τὰ δοκιμάζονε παντοῦ.
Παντοῦ τὰ βρίσκουνε σωστά. Νέο ζήτημα γενίεται
πᾶ νάναί ἀραγες ἡ μολερτικὴ οὐσία πού δίνει τὴ
φυματίωση γενόντας τὸ φυμάτιο. Κι ἀπὸ τὴ στιγμὴ
ἐκείνη τόσοι καὶ τόσοι ἐρεθνητές ζητοῦνε ἀπὸ τὸ
κάτι τὸ εἰδικὸ τέλος στὰ 1882 ὁ Koch παρου-
σιάζει τὸ βάκιλο πού πῇζε τὸνομά του. Χελώνια
στὸ λαιμὸ, φυματίωση τῶν κοκάλων, φυμάτια στὰ
ἄλλα γάγγλια καὶ στ' ἄντερα, κεχροφυματίωση, κρο-
κοπλεμονίες, λύκος στὸ δέρμα, σ' ὅλα ἄφτα ὁ Βάκιλος
παρὸν, γιὰ ὅλα ἄφτα τὰ τόσο διαφορετικὰ τὴν ὄψιν
ἢ νοσογόνα αἰτίαι μιὰ.

Ὁ Βάκιλος τοῦ Koch εἶναι ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς
τὸ εἰδικὸ αἷτιο καὶ συνάμα τὸ χαρακτηριστικὸ τὸ
γενικὸ γιὰ τὰ φυμάτια, ὅπου κι' ἂν τὰ βρίσκουμε.
Οἱ νέες ἰδέες γενοῦν ἐλπίδες.

Ἐκεῖνο πού φαίνονταν οὐτοπία, ἀρχισε νὰ μι-
αίε δυνατὸ, λοιπὸν ζήτητὸ, προσπαθητὸ. Θὰ μᾶς
ἔπερνε τόπο πολὺ ἂν θέλαμε νὰ ἐκθέσουμε πόσοι καὶ
ποῖοι ἀπὸ δῶ κι' ὁμπρὸς προσπαθήσανε γιὰ τὴν το-
πικὴν θεραπείαν τῆς φυματίωσης στὸ λάρυγγα.

Ἄς πούμε μὲ λίγα λόγια πού βρίσκεται σήμερα
τὸ ζήτημα.

Μονογλωμνιὰ σὲ ζ